

Квасниця І. М., Ференчук Б. М., Цісар В. В., Дмитришин Н. О.

КОГНІТИВНИЙ КОМПОНЕНТ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Стаття присвячується теоретичному обґрунтованню когнітивного компонента формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у процесі навчання в закладах вищої освіти. З'ясовано, що питання якісної професійної підготовки молодого фахівця відповідного рівня і профілю, конкурентоздатного на ринку праці, компетентного, здатного до ефективної роботи за обраною спеціальністю на рівні світових стандартів, готового до постійного професійного зростання і надалі набуває актуальності. Конкурентоспроможність майбутнього фахівця фізичної культури і спорту авторами розглядається як спроможність до успішного працевлаштування завдяки набутим у процесі навчання компетентностям, сформованим особистісним характеристикам, що визначають потенційні можливості в досягненні успіху, готовності до безперервного розвитку, а також до нового типу суспільних відносин, які перебувають у постійній динаміці. Визначено, що у формуванні конкурентоспроможності майбутнього фахівця фізичної культури і спорту важливими є виокремлення когнітивного компоненту, який охоплює системність теоретичних знань, що стосуються виконання професійних функцій, організаційних умінь і практичних навичок планування власної діяльності та вибору оптимальних варіантів для вирішення завдань. Він характеризується сукупністю накопичених знань щодо сутності й особливостей різних аспектів професійної діяльності, що дає можливість швидше орієнтуватися в мінливих умовах сучасного ринку праці й забезпечує успішність реалізації умінь і навичок на практиці. Встановлено, що в змісті когнітивної складової, окрім ґрунтовних знань з теорії і практики фізичної культури і спорту слід виокремлювати також знання міжпредметних зв'язків, способів одержання потрібної інформації та її передачі, володіння інформаційними технологіями, розуміння особливостей сучасного ринку праці, потреб роботодавців, сутності конкурентоздатності та професійної мобільності, навички вдосконалення професійних знань і умінь.

Ключові слова: конкурентоспроможність, конкуренція, майбутній фахівець, професійна підготовка, когнітивний компонент.

Сучасна ринкова економіка диктує жорсткі умови існування ринку праці, що без сумніву вплинуло на появу нових вимог до молодих фахівців. Як показує практика останніх років, зміни і перетворення, які диктуються сучасністю, висувають особливі вимоги до фахівців та роблять важливими такі якості працівників, що матимуть особливий попит на ринку праці й зайнятості та сприятимуть їх конкурентоздатності в сучасних соціально-економічних умовах, а саме: організованість, самостійність, уміння й здатність творчо розв'язувати професійні задачі, аналізувати ситуації, проектувати власну діяльність, керувати ресурсами, бути готовими до швидкої адаптації, освоєння різних інновацій у відповідній сфері професійної діяльності, наявність відповідальності за прийняті рішення та наслідки своєї професійної діяльності. За умов ринкової економіки та розвитку науково-технічного прогресу окреслені якості фахівця постійно поповнюються і розширюються. Тому й актуалізується проблема спрямованості освітнього процесу на посилення формування конкурентоздатності випускника закладу вищої освіти.

На теперішній час висококваліфікована, конкурентоспроможна, мотивована молодь стає основним фактором виробництва та визначальним рушієм соціально-економічного прогресу на всіх рівнях. На переконання І. Леган та Л. Лісогор, «впливовим інструментом та ключовим елементом підвищення рівня конкурентоспроможності нашої держави є наявність в ній висококваліфікованої, конкурентоспроможної молоді, що формується в умовах розвиненого конкурентного середовища на ринку праці. Використання Україною свого молодого освітнього потенціалу сприятиме економічному прориву держави.» [7, с. 11].

Саме ринок праці об'єктивно вимагає від молоді особистості постійного розвитку, що забезпечував би конкурентоспроможність фахівця вже на початку його професійної діяльності, та уможлиблює процес його працевлаштування та професійної самореалізації. Це пов'язано з тим, що конкуренція на ринку, зокрема фізкультурно-спортивних послуг, щороку посилюється. В інноваційній моделі розвитку сучасної економіки попитом на ринку праці користуються фахівці, які вміють нестандартно мислити, творчо застосовувати знання у складних виробничих і соціальних ситуаціях.

Безумовно, сформована конкурентоздатність, професійна мобільність майбутнього фахівця, його впевненість у працевлаштуванні й адаптація до мінливих економічних та професійних умов багато в чому залежать від набутої ним професійної освіти. При цьому «сфера освітніх послуг має відповідати викликам ринку праці, а результативність проведення тих чи інших освітніх реформ слід оцінювати, у тому числі, й за показниками стану ринку праці» [6, с. 161].

Останнім часом у вітчизняній педагогічній науці спостерігається тенденція до збільшення кількості наукових праць, що присвячені пошуку різних підходів, механізмів, аспектів формування та розвитку конкурентоспроможності майбутніх фахівців. Це пов'язано, передусім, із ґрунтовними інноваційними змінами на ринку праці й зайнятості, адаптацією й реалізацією молоді на ринку праці, подальшою можливістю її конкурентоздатності та професійного зростання.

Питання взаємозв'язку професійної підготовки та конкурентоздатності фахівця на ринку праці розглядали у своїх дослідженнях В. Бикова [3], Л. Нічуговська [8], І. Леган [7], О. Алексєєва [1], Н. Холявко, А. Вербицька, Т. Децюк [10] та ін.

Слушною є праця В. Бикової, в якій дослідниця здійснила наукове обґрунтування системи управління процесом формування конкурентоздатного фахівця у ЗВО. Науковиця, характеризуючи конкурентоспроможного молодого фахівця, наголошує, що це зорієнтований на успіх професіонал із яскраво вираженою потребою в досягненні успіху, збагаченні знань та їх використанні у професійній діяльності, оновленні професійного досвіду, творчому самовираженні, який вирізняється самостійністю прийняття рішень і дій, розвинутим емоційним інтелектом, притаманною для нього є здатність до адаптації у професійному конкурентному середовищі, адекватної оцінки дійсності, рефлексії власної діяльності [3].

З огляду на вищезазначене, безумовним є те, що в категоріальному апараті сучасної педагогічної науки конкурентоспроможність майбутніх випускників ЗВО є багатоаспектним поняттям і на теперішній час у спеціалізованій літературі актуалізується питання підготовки конкурентоспроможних фахівців у системі професійної освіти, аналізується рівень і динаміка їх конкурентоздатності. Більшість науковців (Л. Сушенцева, В. Бикова, Л. Сергєєва, О. Алексєєва, Л. Лісогор, О. Філь) схиляються до думки, що сформована та розвинена конкурентоспроможність молодих фахівців надають можливість їм значно легше адаптуватися до жорстких вимог сучасного ринку праці, досягаючи більш високого рівня професійного й особистісного розвитку.

Мета статті – теоретичне обґрунтування когнітивного компонента (складової) формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту за умов сучасного ринку праці.

Конкурентоздатність у сучасних умовах є вимогою до будь-якого професіонала, означаючи, передусім, відповідність його рівня (освіти, компетенцій, особистісних якостей та інших характеристик) вимогам роботодавця, а також його здатність до безперервного розвитку. Конкурентоздатність фахівця має інтегративну характеристику, що забезпечує більш високий професійний статус, більш високу рейтингову позицію на відповідному галузевому ринку праці, високий попит на професійні послуги (заотребуваність). Вона також визначається особливостями особистості фахівця та якістю його професійної діяльності.

Узагальнюючи наукову думку [2, 5, 9, 10], конкурентоспроможність фахівця є головним критерієм ринку праці, а конкурентоздатні фахівці, відповідно, мають перевагу на цьому ринку. Основним чинником забезпечення конкурентоспроможності є якість професійної освіти, що визначається як результат її навчальної діяльності; як процес організації навчання і виховання; як ефективний критерій функціонування освітньої системи.

Усе це, безумовно, стосується й фахівців фізичної культури і спорту, що підпорядковується нині багатьом ринковим реаліям. Адже дослідження зарубіжних і вітчизняних науковців з педагогіки та фізичної культури і спорту зосереджено на проблемах забезпечення зміцнення здоров'я, збільшення кількості населення, яке залучене до рухової активності та фізичної активності, належного обсягу й оптимальної інтенсивності з метою відновлення працездатності, зменшення ризику розвитку хронічних захворювань та ведення здорового способу життя. Водночас високий рівень сучасного спорту, безперервне зростання спортивних результатів викликають потребу постійного пошуку вдосконалення системи управління тренувальним процесом на основі об'єктивізації знань щодо структури спортивної діяльності й підготовленості спортсменів з урахуванням загальних закономірностей становлення спортивної майстерності в обраному виді спорту. Це об'єктивно вимагає нових підходів до організації підготовки кваліфікованого фахівця відповідного рівня та профілю, з високим рівнем конкурентоздатності на сучасному ринку фізкультурно-спортивних послуг, компетентного, відповідального, соціально і професійно мобільного, готового до постійного професійного вдосконалення та зростання.

Наразі важливим завданням сучасних ЗВО є формування у майбутнього випускника уміння запропонувати себе на ринку праці, розвиток здатності гнучко й ефективно вирішувати проблеми, що виникають, застосовуючи при цьому набуті професійні знання, вміння і навички, творчо впроваджувати ідеї удосконалення власної підготовки, що вимагає ефективної організації процесу професійної підготовки, в якій могли б формуватися такі якості та характеристики майбутнього фахівця фізичної культури і спорту.

Наразі основним завданням вищої фізкультурної освіти є формування професійних, спеціальних знань, умінь, навичок, компетентностей, що відповідають вимогам сфери фізичної культури і спорту, а також особистісних якостей, які сприяли б успішному виконанню професійних функцій та кар'єрному зростанню майбутніх фахівців.

З метою з'ясування актуальності означеної проблематики та розуміння необхідності формування та розвитку конкурентоздатності фахівця фізичної культури і спорту у сучасних ринкових умовах праці, нами було проведено анкетування тренерів-викладачів з видів спорту дитячо-юнацьких спортивних шкіл м. Хмельницького та Хмельницької обласної школи вищої спортивної майстерності. Так ми змогли виокремити ключові вимоги, що на думку працюючих фахівців галузі ФКС сприяли б успішній професійній реалізації майбутніх тренерів, а саме: наявність міцних теоретичних знань та практичних професійних навичок і умінь за фахом (89 %); здібності до аналізу професійної інформації, системність мислення та прагнення до подальшого кар'єрного зростання (87%); уміння та здібності у розв'язуванні проблемних ситуацій професійного

характеру (68%); комунікативні вміння (74%); навички швидкої адаптації відповідно до вимог суспільства та ринку праці (92 %); обізнаність у споріднених галузях спортивних спеціальностей та наявність сформованих міждисциплінарних компетентностей (85 %).

Проаналізувавши відповіді тренерів-викладачів на питання анкети та в усній бесіді щодо основних недоліків у професійній підготовці майбутніх фахівців спортивного профілю, ми одержали дані, які подали у вигляді діаграми на рис. 1.

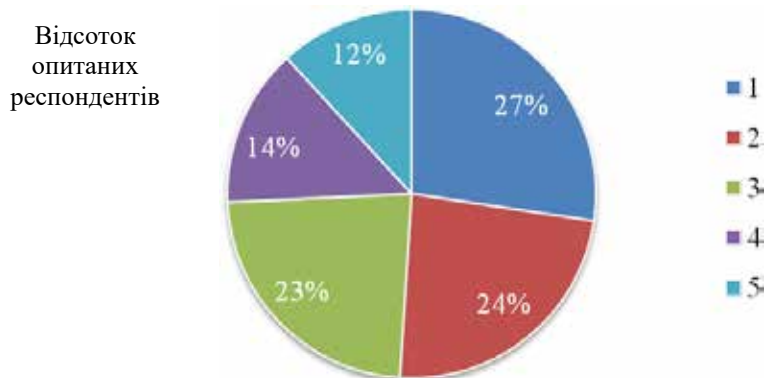

Рис. 1. Недоліки професійної підготовки майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти де: 1 – брак уміння самостійно вирішувати проблемні ситуації професійного характеру; 2 – недостатньо сформовані практично-професійні навички та уміння реалізовувати професійні завдання; 3 – недостатність аналітичних навичок для розв’язування практичних завдань професійного характеру; 4 – брак теоретичних знань за фахом; 5 – недостатньо розвинені комунікативні навички для розв’язання професійних завдань.

Як видно з діаграми, працюючі фахівці найчастіше вказують на недостатньо сформовані у здобувачів вищої освіти навички вирішення професійних проблемних ситуацій, на необхідність формування практично-професійних умінь та на брак досвіду у розв’язуванні завдань професійного характеру.

Отже, базисним компонентом процесу професійної підготовки майбутнього конкурентоспроможного фахівця можна виокремити когнітивний компонент, що представляє собою базові, універсальні, фундаментальні, актуальні знання та уміння з тих галузей, які виділяються як сфери ключових компетенцій для цього виду професійної діяльності. На нашу думку, саме когнітивні особливості сприяють формуванню спектру різноманітних професійних стилів, прийомів, авторських технологій, методів та методик фахівця фізичної культури і спорту. Когнітивність як здатність до сприйняття, відображення, побудови образу явища чи процесу, накопичення інформації та знань, пов’язує освітні концепти зі стилем майбутнього фахівця, та репрезентується у вигляді певної логіки його професійних процесів.

Когнітивний компонент професійної підготовки фахівця відображає передусім вплив інтелектуальних пізнавальних процесів на поведінку і діяльність людини. Адже когнітивні (пізнавальні) процеси забезпечують відображення світу і перетворення інформації.

Когнітивний компонент формування конкурентоспроможності майбутнього фахівця ФКС охоплює системність теоретичних знань, що стосуються виконання професійних функцій, організаційних умінь і практичних навичок планування власної діяльності та вибору оптимальних варіантів для вирішення завдань. Він характеризується сукупністю накопичених знань щодо сутності й особливостей різних аспектів та видів професійної діяльності, що дає можливість швидше орієнтуватися в динамічних умовах сучасного ринку праці й забезпечує успішність реалізації умінь і навичок на практиці.

Характеризуючи когнітивні особливості професійної підготовки фахівців різних галузей, дослідники зазвичай акцентують увагу на знаннях (загальних і професійних), уміннях і навичках фахівця, що дають можливість йому виконувати професійні функції та обов’язки, вирішувати фахові завдання, реалізовувати траєкторію власного професійного розвитку; аналітичних уміннях, готовності до інновацій, креативності, інтелектуальній гнучкості [4; 9; 10].

Без сумніву, конкурентоздатність та успішність фахівця фізичної культури і спорту в значній мірі залежить від належного рівня одержаних фахових знань, професійних навичок та інтелектуальної гнучкості. У той же час через складність сучасних соціально-економічних процесів виникає необхідність постійного оволодіння новими компетентностями, що призводить до необхідності та важливості готовності до безперервного оновлення знань, навчання упродовж життя.

Тому в змісті когнітивної складової, окрім ґрунтовних знань з теорії і практики фізичної культури і спорту, на нашу думку, слід виокремлювати також знання міжпредметних зв’язків, способів одержання потрібної інформації та її передачі, володіння інформаційними технологіями, розуміння особливостей сучасного ринку праці, потреб роботодавців, сутності конкурентоздатності та професійної мобільності, навички вдосконалення професійних знань і умінь тощо. Конкурентоздатний фахівець фізичної культури і спорту має

усвідомлювати й ціннісні орієнтації, бути вмотивованим до діяльності, до розвитку власного потенціалу, вміння орієнтуватись в професійному середовищі.

Тож когнітивна складова конкурентоспроможності майбутнього фахівця фізичної культури і спорту характеризується інтелектуально-аналітичними здібностями, креативністю, здатністю до нестандартного мислення, ефективністю вирішення професійних завдань, умінням адаптувати інформацію до реальних умов професійної діяльності.

Висновки. Виходячи з вищевикладеного, вважаємо, що для ефективної професійної діяльності, успішного кар'єрного росту, реалізації амбітних планів, оволодіння унікальними конкурентними перевагами на ринку праці, відчуття комфортності в сучасному суспільстві, затребуваності та конкурентоздатності на ринку праці випускнику закладу вищої освіти передусім необхідно бути обізнаними з особливостями майбутньої професійної діяльності, володіти сформованими компетентностями, особистісними та професійними якостями, необхідно бути обізнаними з тонкощами працевлаштування та швидкої адаптації. Наявність таких характеристик є запорукою успіху у формуванні конкурентоспроможного спеціаліста на ринку праці.

У той же час, в умовах сучасних ринкових відносин на перший план виходить не готовий набір професійно важливих якостей, а когнітивно-діяльнісна здатність фахівця зростати у професії, вміння моделювати, прогнозувати й аналізувати власну діяльність, швидко конструювати професійні навички, набувати нові знання й освоювати професійні зони.

Таким чином, при формуванні (розвитку) конкурентоспроможності майбутнього фахівця фізичної культури і спорту важливими є виокремлення когнітивного компонента та траєкторія його реалізації у професійній підготовці. Ідентифікація когнітивних особливостей, їх критичне осмислення, передача та доповнення прийомів не тільки посилюють конкурентоспроможність молодого фахівця, а й розвивають фізкультурно-спортивну організацію та галузь в цілому.

Використана література:

1. Алексеева О. Психологічне забезпечення розвитку конкурентоздатності управлінського персоналу освітніх організацій державної форми власності : дис. ... канд. психолог. наук : 19.00.10 / Інститут психології ім. Г. С. Костюка, Київ, 2016. 297 с.
2. Артемьева, І., & Петухова, Т. Теоретичний підхід до формування конкурентоздатності як фактору успішності первинної виробничої адаптації молодих фахівців за умов сучасного ринку праці. *Інноваційна педагогіка*, 2020. 27. С. 116–123.
3. Бикова В. Управління процесом формування конкурентоздатного фахівця в умовах диверсифікації освіти : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06. Дніпропетровськ, 2013. 40 с.
4. Вороновська Л. Формування професійної мобільності майбутніх фахівців комунального господарства : дис. ... канд. психолог. наук : 13.00.04 / Харківський національний педагогічний університет імені Г. Сковороди, Харків, 2016. 267 с.
5. Грیشнова О., Синенко В. Конкурентоспроможність висококваліфікованих працівників на міжнародному ринку праці: проблеми і виклики. *Україна: аспекти праці*, 2015, 1, С. 3–7.
6. Квасниця І. М., Корольов Б. А., Ляшенко О. Р. Модель формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 2021. 40, С. 160–165.
7. Леган І. Конкурентоспроможність молоді на ринку праці: шляхи забезпечення та напрями підвищення : дис. ... канд. економ. наук : 08.00.07 / Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи, Київ, 2015. 258 с.
8. Нічуговська Л. Професійна мобільність студентів технічних ВНЗ як фактор підвищення конкурентоспроможності майбутніх фахівців. *Дидактика математики: проблеми і дослідження*: міжнар. зб. наук. робіт, 2012. № 38. С. 7–12.
9. Сергеева Л., Стойчик Т. Конкурентоздатність як умова професійного становлення фахівців: монографія. Дніпро : Журфонд, 2020. 181 с.
10. Холявко Н., Вербицька А., Децюк Т. Концептуалізація блоків інтегрованої моделі конкурентоспроможної вищої освіти України за концепцією Quadruple Helix. *Інтелект XXI*. 4, 107–116.
11. Янковська Л., Захарчин Р. (2012). Професійно-практична підготовка фахівців у вищій школі та її інноваційний розвиток у форматі «державна – вищі навчальні заклади – роботодавці». URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvntu_2012_22.4_66

References:

1. Aliksieieva, O. Psykholohichne zabezpechennia rozvytku konkurentozdatnosti upravlinskoho personalu osvitynih orhanizatsii derzhavnoi formy vlasnosti [Psychological support of the development of competitiveness of administrative personnel in state educational organizations : Dys. kand. psykholoh. Nauk : 19.00.10 / Instytut psykholohii im. H. S. Kostiuka. Kyiv. 2016. 297 p. [in Ukrainian].
2. Artemieva, I., & Petukhova, T. (2020) Teoretychnyi pidkhid do formuvannia konkurentozdatnosti yak faktor u uspishnosti pervynnoi vyrobnychoi adaptatsii molodykh fakhivtsiv za umov suchasnoho rynku pratsi [Theoretical approach to formation of competitiveness as a factor of successful primary adaptation of young specialists under conditions of modern labor market]. *Innovatsiina pedahohika*, 27, 116–123. [in Ukrainian].
3. Bykova, V. Upravlinnia protsesom formuvannia konkurentozdatnoho fakhivtsia v umovakh dyversyfikatsii osvity [Managing the process of formation of competitive specialists under conditions of education diversification] : Avtoref. dys. kand. ped. Nauk : 13.00.06. Dnipropetrovsk, 2013. 40 p. [in Ukrainian].
4. Voronovska, L. Formuvannia profesiinoi mobilnosti maibutnikh fakhivtsiv komunalnoho hospodarstva [Formation of professional mobility of student specialists in municipal administration] : Dys. kand. ped. Nauk : 13.00.04 / Kharkivskiy natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni H. Skovorody, Kharkiv, 2016. 267 p. [in Ukrainian].

5. Hrishnova, O., & Synenko, V. (2015). Konkurentospromozhnist vysokokvalifikovanykh pratsivnykiv na mizhnarodnomu rynku pratsi [Competitiveness of highly-qualified employees in international labor market], Problemy i vyklyky. Ukraina: aspekty pratsi, 1, 3–7. [in Ukrainian].
6. Kvasnytsia, I. M., Korolov, B. A., & Liashenko, O. R. (2021) Model formuvannia profesiinoi mobilnosti maibutnikh treneriv-vykladachiv z vydu sportu u zakladakh vyshchoi osvity [A model of developing professional mobility in future sports teachers at universities]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka, 40, 160–165. [in Ukrainian].
7. Lehan, I. Konkurentospromozhnist molodi na rynku pratsi: shliakhy zabezpechennia ta napriamy pidvyschennia. [Competitiveness of youth in the labor market: means of support and areas of improvement] : Dys. kand. ekonom. Nauk : 08.00.07. Kyiv, 2015. 258 p. [in Ukrainian].
8. Nichuhovska, L. (2012) Profesiina mobilnist studentiv tekhnichnykh VNZ yak faktor pidvyschennia konkurentospromozhnosti maibutnikh fakhivtsiv. [Professional mobility of students from technical colleges of higher education as a factor of improvement of future specialists' competitiveness]. Dydaktyka matematyky: problemy i doslidzhennia: mizhnar. zb. nauk. robit, 38, 7–12. [in Ukrainian].
9. Serheieva, L., & Stoichyk T. Konkurentozdatnist yak umova profesiinoho stanovlennia fakhivtsiv [Competitiveness as a condition for professional formation of specialists] : monohrafiia. Dnipro: Zhurfond, 2020. 181 p. [in Ukrainian].
10. Kholiavko, N., Verbytska, A., Detsiuk, T. (2019) Kontseptualizatsiia blokiv intehrovanoi modeli konkurentospromozhnoi vyshchoi osvity Ukrainy za kontseptsiiieu Quadruple Helix. [Conceptualization of the blocks of integrated model of competitive higher education of Ukraine by the concept Quadruple Helix]. Intelekt KhKhI. 4, 107-116. [in Ukrainian].
11. Yankovska, L., & Zakharchyn R. (2012) Profesiino-praktychna pidhotovka fakhivtsiv u vyshchii shkoli ta yii innovatsiinyi rozvytok u formati «derzhava – vyshchi navchalni zaklady – robotodavtsi» [Vocational and practical training of specialists in higher educational establishments and its innovational development in “state – higher educational establishments – stakeholders” format]. URL :http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnlntu_2012_22.4_66

Kvasnytsia I., Ferenchuk B., Tislar V., Dmytryshyn N. Cognitive component in the context of competitiveness formation of student specialists in physical culture and sport

The article deals with theoretical substantiation of cognitive component of competence formation of students specializing in physical culture and sport in the process of education in higher educational establishments. It has been revealed that the issue of quality professional training of young specialists of a respective level and profile who would be competitive in the labor market, competent, be able to work efficiently in the chosen specialty at the level of world standards, be ready to continuous professional grows gains further topicality. Competitiveness of future specialists in physical culture and sport is viewed by the authors as ability to be successfully employed due to gained competences and formed personal characteristics during the training process, which define potential abilities in achieving success, preparedness to continuous development as well as new type of social relations that are constantly dynamic. It has been determined that distinction of cognitive component that encompasses systemic nature of theoretical knowledge concerning execution of professional functions, organizational skills and practical skills in planning personal activity, and selection of optimal options to tackle tasks is important in the formation of competitiveness of future specialists in physical culture and sport. It is characterized by a totality of accumulated knowledge regarding essence and features of various aspects of professional activity which enables to quickly orient in changeable conditions of modern labor market and provides success in implementation of skills in practice. It has been determined that aside from fundamental knowledge in theory and practice of physical culture and sport; knowledge of inter-disciplinary relations; means of obtaining necessary information and its transmission; knowledge of information technologies; understanding of peculiarities of modern labor market, the needs of employers in the content of cognitive component, the essence of competitiveness and professional mobility; ability to improve professional vocational and skills should also be distinguished.

Key words: competitiveness, competition, student specialist, vocational training, cognitive component.